

چاپخانه مجتبی برسنکی

www.ketab.ir

منجید غلامی جلیسه
محمدجواد احمدی نیا

گنجینه‌های ایرانی و اسلامی ۸۱

شرح مختصری بر چاپ سنگی

مجید غلامی جلیسه
محمدجواد احمدی نیا

انتشارات عطف

طراح گرافیک و صفحه‌آرا: محمدجواد احمدی نیا

چاپ نخست: ۱۳۹۲

قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۷۸-۷-۲

تلفن پخش: ۰۹۱۹۸۶۸۹۴۸۶

ایمیل و صفای: مؤسسه بوستان کتاب

هر کس که استفاده از مطالب و تصاویر کتاب با اجازه
کتبی ناشر مجاز می‌باشد.

www.dayz.ir
www.bostanbook.com

سرشناسه: غلامی جلیسه، مجید، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور: شرح مختصری بر چاپ سنگی /
مجید غلامی جلیسه، محمدجواد احمدی نیا،
مشخصات نشر: قم: انتشارات عطف، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۸۴ ص: مصور.
فروست: گنجینه چاپهای ایرانی و اسلامی: ۸.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۳۷۸-۷-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: بخشی از کتاب حاضر ترجمه دفترچه‌ی
راهنما A Concise Account Of Lithography تألیف
جان روث وچ-است که توسط محمدجواد احمدی نیا
ترجمه شده است.
موضوع: چاپ سنگی — فن
موضوع: چاپ سنگی ایرانی — قرن ۱۳ ق.
موضوع: چاپ سنگی
شناسه افزوده: احمدی نیا، محمد جواد، ۱۳۵۹ -
شناسه افزوده: روثون، جان، ۱۷۸۳ - م.
شناسه افزوده: Ruthven, John
رده بندی کنگره: ۱۳۹۲ ۸/NE۲۳۲۵
رده بندی دیویی: ۷۶۳
شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۹۹۸۳۴

درآمد

صنعت چاپ در عصر حاضر، با تمام پیشرفتهایش مرهون تاریخی است که از دیرباز ذره ذره در شکل‌گیری امروزی‌اش دخیل بوده است. با نگاهی به گذشته پرفراز و نشیب این صنعت، خواهیم دید که تا چه حد صنعت پرطمطراق چاپ مدیون تلاشهای مردان بزرگی است که متأسفانه امروزه حتی نامی از آنها در میان نیست. تکنیک چاپ سنگی را باید مادر چاپ امروز دانست. و امروزه باوجود این همه پیشرفت در عرصه صنعت چاپ هنوز که هنوز است این صنعت ریشه در آن چیزی دارد که در اواخر قرن ۱۸ میلادی زنه‌فلدر مخترع این صنعت توانست بدان دست یابد. با این وجود این تکنیک آنچنان ناشناخته است که گویی هیچ وقت نبوده است. برای ما ایرانیان اهمیت این تکنیک شاید نسبت به دیگر کشورهای اروپایی دو چندان است چرا که بیش از یک قرن فرهنگ و هنر این مملکت وامدار تکنیک چاپ سنگی بوده است و دوره رنسانس علمی و فرهنگی ما به نوعی وامدار این تکنیک می‌باشد.

عدم نگاه علمی و موشکافانه جامعه دانشگاهی و پژوهشی ما به این تکنیک - که در دوره‌ای مهم دستمایه خلق آثار علمی و هنری مختلف بوده - مایه خست‌ان است، و مایه بسی تأسف است که سهم جامعه علمی و دانشگاهی ما در شناخت و شناساندن این تکنیک به چه است! این در حالی است که این تکنیک جدای از اهمیت تاریخی آن امروزه در بسیاری از کشورهای اروپایی و آمریکایی به عنوان شیوه‌ای هنری مورد توجه علاقمندان و هنردوستان است و در بسیاری از دانشگاه‌ها و مدارس تدریس می‌شود.

اولین پژوهش جدی پیرامون تاریخ چاپ، مجموعه یادداشتهایی است که در سال ۱۳۱۴ ق. به صورت پاورقی در مجله تربیت شماره‌های ۲ تا ۱۶ احتمالاً توسط محمدحسین خان فروغی ملقب به ذکاءالملک به نگارش درآمده است. از آن تاریخ به بعد مقالات و کتابهای متعددی در این خصوص تالیف شده که هر کدام سهمی در شناسایی تاریخ چاپ سنگی و تاریخ چاپ ایران داشته‌اند. هرچند نمی‌توان کتاب حاضر را فصل الخطاب تاریخ چاپ سنگی ایران دانست و صد البته عنوان کتاب نیز گواه این قضیه است اما به جرأت می‌توان گفت اثر حاضر یکی از مستندترین و کامل‌ترین آثار در این حوزه می‌باشد که ماحصل سالها پژوهش میدانی و کتابخانه‌ای حقیر است. در پایان لازم می‌دانم از دوست بزرگوار و ارجمند جناب آقای محمدجواد احمدی‌نیا که با عشقی وصف‌ناپذیر در این راه گام برمی‌دارند به جهت ترجمه بخش تکنیک این اثر و دقت و هنر و صبر و حوصله در صفحه‌آرایی کتاب حاضر کمال تشکر و قدردانی را داشته باشم.

بیاض را باید مرجعی تخصصی در حوزه کهنه‌چاپ‌های ایرانی و اسلامی در جهان دانست؛ کامل‌ترین بانک اطلاعات و کتابخانه دیجیتال، که منبعی ارزشمند برای پژوهشگران سراسر دنیا در این حوزه محسوب می‌گردد. مؤسسه بیاض با شناسایی کتابخانه‌ها و مجموعه‌های خصوصی دربردارنده کهنه‌چاپ‌های اسلامی و ایرانی در سراسر جهان، فهرست‌نویسی، دیجیتال‌سازی و تحقیق پژوهش پیرامون آنها، توانسته است خدمات متنوعی به پژوهشگران عرصه‌های مختلف علوم در سراسر جهان ارائه نماید. با وجود پیشرفت و توسعه منابع الکترونیک هنوز کم نیستند پژوهشگرانی که به استفاده از منابع چاپی بیشتر از منابع الکترونیک تمایل دارند، لذا از ابتدای سال ۱۳۸۹ ش. برآن شدیم تا با چاپ و انتشار آثار مختلف در حوزه کهنه‌چاپ‌های ایرانی و اسلامی منابع پژوهشی مکتوب در این حوزه را فراهم سازیم. کتاب حاضر نیز با همین هدف پژوهش و انتشار یافته است، که امیدواریم مورد استفاده اهل فن قرار بگیرد.

مؤسسه بیاض